

Günler.. Ah o günler..

Cemal Süreya düzyazıda da büyük şairdi. Her şeyden önce titizliği, kılı kırk yarışı okuru basbayağı büyülüyor. Kişisel yaşamından 'itiraflara da yer verilmiş 'Günler', bence edebiyatımızda benzeri olmayan bir yapıt.

Tiyatromuzun değerli sanatçısı Gülriz Sururi bir gün bana, şairlerin, yazarların, edebiyat insanlarının kendisi için yazdıklarını hiçbir şeyle ölçemeyeceğini söylemişti. Haldun Taner'i, Yaşar Kemal'i, Cema Süreya'yı anıyordu. "Benim için Cemal Süreya'nın bir sözü paha biçilemeyecek değerdedir."

'Günler'i (Yapı Kredi Yayınları) yeniden okurken -üçüncü kez- Gülriz'in bu sözlerini düşündüm. Tiyatronun biricikliğini hatırlatıyor, tiyatroya ve tiyatro sanatçısına hayat verenin, geriye kalacak olanın şairin sözünde hayat bulabileceğini belirtiyordu. 'Günler'i okurken, yalnız tiyatro mu dedim kendi kendime... Cemal Süreya'nın bugüne kalan, yarın da yaşayacak olan o kadar çok gözlemi, tespiti var ki, bunca yıl sonra şaşakalıyorsunuz.

Bir günce mi bu eser? Cemal Süreya daha birinci günde adlandırmaktan, tanımlamaktan kaçınmış: "Bu yazı biçimi bana uyacak. Uyarsa, yaşadığım sürece akıp gitsin. Neye dönüşecek, belli değil. Biliyorum, sürekli yazmak bir serüven, yazmaksa bir tören."

Uzun zaman yazmış; elimizdeki metin 993 günden oluşuyor. Ama arada atladığı ya da yayımlamaktan uzak durduğu günler de var. Mayıs 1989'da sona eriyor. Cemal Süreya'yı 1990'da kaybetmiştik.

Yazmak bir tören! Cemal Süreya yalnızca şiirini değil, düzyazısını da, çevirisini de hep törenle noktalamıştır. Bugün bütün eserlerine o törenin kuşattığı aylardan yaklaşılabiliyoruz. Her şeyden önce, bütün değerlendirmelerindeki titizliği, kılı kırk yarışı okuru basbayağı büyülüyor.

Kişisel yaşamından 'itiraflara da yer verilmiş 'Günler' bence edebiyatımızda benzeri olmayan bir yapıt. Oldum bittim, Cemal Süreya keşke roman da yazsaydı diye yazıklandığımsındır. (Gerçi 'Günler'de böylesi tasarımlardan bir-iki kez, üstü kapalı söz açmış.) 'Günler'i bir roman diye oku-

mak da mümkün.

Çağdaş edebiyatımız, eski edebiyatımız, yeryüzü edebiyatı için sürekli düşünen bir kişinin romanı. Oradan oraya sıçrayışına bakmayın, boyuna tek bir soruyu yanıtlamaya çalışıyor: Edebiyatın, genelde sanatın hayata katacakları, hayattaki işlevi. Yani bugün git git unuttuğumuz bir soru ve göz ardı ettiğimiz bir işlev.

343. günde Baudelaire'den bir dize alıntılanmış: "Her zaman şair ol, düzyazıda bile." (Cemal Süreya'nın çevirisi mi, bilmiyorum.) Bu görkemli dize birdenbire elli yıllık yazarlık çabamın kılavuzu, ülküsü gibi geldi; başardım başaramadım, o ayrı.

Cemal Süreya düzyazıda da büyük şairdi. Şimdi adını anmayacağım bir dostum, onun bazı düzyazı çevirilerinin pek de 'doğru' olmadığını ileri sürmüştü. Yanıtım bugün beni mutlu kılıyor: "O çevirileri Cemal Süreya'nın Türkçesi için okuyorum..."

421. günde "Ne çok yazı yazmışım!" saptaması. Cemal Süreya dergilerde, gazetelerde kalmış yazılarından söz açıyor; "Takma adla da çok yazdım." Pazar

Postası dergisinde unutulmuş yazılar; bunları derlemeyi düşünmüş, adı da 'İlk Yazılar' olacakmış. Bütün bu yazılar derlenerek 'yepyeni' bir Cemal Süreya kitabı oluşturulamaz mı?

561. günde, -ölümünden sonra bir Edip Cansever portresi! Gerçek bir öykü! "Her şeye karşın, alaturkayı elden çıkarmayan bir adamdı." Edip Cansever'le baş başa kalıyorsunuz, sözgelimi 'İlkyaz Şikayetçileri'yle. (Edip Cansever bu şiirleri için, "Özellikle tangoyu seçtim, tango bizde bambaşka bir kimlik edinmiştir" demişti.)

'Günler' yeni kuşak edebiyatseverlere özellikle salık verilecek bir kitap. Bir dönemin bütün yazınsal duyusunu orada yakalayabilirler, hem de Cemal Süreya gibi bir ustanın, büyük bir edebiyat duyusunun kaleminden.

"Nasıl bir şey ölüm? Hiçbir şey yok ve kocaman bir su akıyor."

'Günler' bu kez de sarstı. ■

